

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quæstio Prima. Quid sit Proprium, Quartum prædicabile.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

Deniq; Quia per rationalitatem formalitèr consideratam intelligitur id, per quod præcisè & formalitèr distinguitur à bruto, & reperitur in homine, sed per nihil quod includit animal ut ipsum includit, distinguitur homo præcisè à bruto, quia animal reperitur in bruto, ergò rationalitas non includit formalitèr animal, aut differentiam superiorem. Sed contra Conclusionem

Opponitur. 1. **Authoritas Aristotelis** pluribus in locis 7. Met. cap. 43. ubi ad differentiam tria requirit: Primum quòd in definitione parium referat utrum omnes differentie superiores ponantur, vel solum ultima: quia ultima includit omnes. Secundum differentiam esse totam rei substantiam adeoq; si hæc ponitur alia superaddi nequeunt, quia alias committeretur negatio. Tertium quod ad inveniendam aliquam differentiam ultimam alicujus speciei, debemus dividere superiorem per duas differentias oppositas. R. cum Doctore Aristotele ibi tantum assignare duplicem definiendi modum: per supremum scilicet genus, & omnes differentias, vel per proximam & ultimam differentiam, hic dicit quòd in definitione per genus proximum parium referat, licet non ponantur omnes alie differentie superiores: quia omnes includit genus proximum, non verò quòd differentia ultima eas includit, nisi solum materialitèr & identicè. Cum verò dicit differentiam esse totam speciei substantiam, intelligendus est Aristoteles, quod sit completive substantia, quia complet & determinat eam in ultimo esse specifico, non verò quòd sit totalitèr essentia. Tertium quoq; intelligendum est non quòd verè differentia superior dividatur per differentias inferiores oppositas propriè & formalitèr, sed materialitèr tantum & identicè, ratione generis quod constituit.

Arguitur 2. Rationalitas est substantia, ergò includit differentias superiores; probatur ant. quia non est accidens, ergò est substantia cum non detur medium. R. dist. ant. Est substantia identicè concedo, ant. formalitèr, nego ant. & similiter distinguo consequens, ergò includit identicè rationes superiores, concedo consequentiam; formalitèr nego consequentiam.

Infatur Hæc prædicatio est formalis & essentialis, ac per se; rationale est sensitivum, est animal, ergò & illa, ergò non identicè tan-

tum includit rationes superiores, sed etiam formalitèr, sed R. eodem modo quòd supra: scilicet illam prædicationem veram esse in sensu identico, non verò in formali, id est, secundum præcisam & formalem inclusionem unius in altero.

Urgetur. Sequeretur quòd illæ prædicationes essent prædicationes per accidens, sed hoc est falsum, ergò: probatur sequela, quia inter prædicationem per se & per accidens nulla alia mediat, sed dictæ prædicationes non sunt per se, ergò sunt & erunt prædicationes per accidens. R. dist. sequelam ma. sequeretur quòd illæ prædicationes quibus animal & sensitivum prædicatur de rationali formalitèr sumpto, per accidens accidentalitate prædicabilitatis, concedo sequelam, accidentalitate prædicamenti, nego sequelam. Itaq; ly accidens potest duplicitèr sumi, vel pro accidente prædicamentali, vel pro accidente prædicabili, si primò modo sumatur tunc per accidens genus prædicatur de differentia, quia est extra rationem illius, non verò si sumatur secundò modo, quia tunc spectant ad idem prædicamentum. Adhuc **Arriaga.**

Arguit. Etiam contra Conclusionem nostram, & pugnat esse argumentum insolubile. Non potest concipi rugibile formalitèr, quin concipiatur sensibile & vivens, ergò differentie superiores includuntur formalitèr in inferioribus: ant. probatur. Quia rugitus Leonis est quædam formalis sensatio & actus vitalis, ergò non potest intelligi, quin intelligatur vita & sensibilitas. R. negando ant. ad cujus probationem dist. ant. Rugitus Leonis ut est quidam effectus formalis procedens à ratione formali rugibilitatis, est formalitèr sensatio, nego ant. ut est effectus totius speciei adæquatè concedo ant. & nego consequentiam. Itaq; ex eo quòd rugitus non possit adæquatè intelligi sine sensatione, non plus infertur, quam quòd sicut rugibile in concreto non potest intelligi sine sensibili, & rationale in concreto sine animali, sic rugitus in concreto importat etiam sensationem, cum rugitus non superaddat novam actionem supra sensationem, benè autem addat novam formalitatem à qua tanquam à principio formali procedat, hinc patet etiam ratio negatæ consequentiæ, quia relatio etiam non potest intelligi sine termino, & tamen terminus non includitur in ratione formali relationis.

XI. *Arguit Arriaga.*

DISPUTATIO V.

DE PROPRIO, QUARTO PRÆDICABILI.

QUÆSTIO I.

Quid sit Proprium, quartum Prædicabile.
Ante Resolutionem Notandum primò. Proprium duplicitèr sumi posse, primo modo prout opponitur illi quod dicitur im-

proprium & metaphoricum, unde illud est, quod alicui rei verè & absq; ulla metaphora convenit; secundo modo ut opponitur communi; & est illud, quod ita convenit alicui rei, ut alteri convenire non possit, sic dicitur quòd definitio sit propria definito, hinc videtur im-

plicare ut illud quod est proprium sit universale, quod tamen non sic se habet: nam sub ratione primæ intentionis & in quantum est speciei, vel generis dicitur, proprium non est universale, bene tamen si sub secunda intentione sumatur, & respectu inferiorum speciei, vel generis.

Proprium proprie acceptum Porphyrius quadrupliciter sumptis.

Notandum secundò. Porphyrium Proprium primò intentionalitèr sumptum quadruplicitèr accepisse, Primò modo proprium est illud quod convenit soli, id est alicui speciei, non tamen omni ejus individuo sub illa specie contento, ut verbi gratiâ homini soli competit esse Philosophum, Theologum, quod tamen non competit omnibus: nam plures sunt qui ad similes speculationes omninò sunt inhabiles. Secundò modò sumptis proprium pro eo quòd accidit omnibus individuis alicujus speciei, sed non soli illi speciei, ut hominem esse bipedem, quia etiam anas bipes est, unde dicitur quòd illud sit, quòd omni, sed non soli convenit. Tertio modò accipitur ab eo, pro eo, quòd accidit soli alicui speciei & omni individuo sub eo contento, sed non semper, ut hominem canescere. Quartò deniq; modò proprium accipitur pro eo quòd accidit omni, soli & semper ut homini esse risibilem; nam licet homo non semper rideat, quilibet tamen homo semper habet aptitudinem ad ridendum. His prænotatis quaritur, quòd nam proprium ex datis quatuor acceptionibus possit fundare quartum prædicabile, quòd primò mihi necessarium videtur decidere, antequam definitionem proprii, sive in esse proprii, sive in esse quarti prædicabilis tradam. Circa quam materiam tres inveniuntur opiniones: prima putat, quòd tres priores acceptiones verè & propriè pertineant ad hoc prædicabile, & hinc dicunt divisionem in quatuor præallegata membra esse divisionem univocam generis in species: & sic sentiunt Complutenses, Lovanienfes, Cajet. &c. Secunda Sententia asserit illa accidentia, quæ soli alicui speciei conveniunt etiamsi illi non semper conveniant, esse proprium spectans ad quartum prædicabile. Ita Arriaga, Fonseca, Rubius, &c. Tertia & communissima Sententia est, proprii quartò modò sumptum quartum fundare prædicabile; Ita sentiunt Porphyrius, Scotus D. Thomas &c. & est communis etiam aliorum, unde contra priores duas opiniones

Tres sunt opiniones.

II.

Prime tres acceptiones non constituunt proprium.

DICO I. Priores tres proprii acceptiones non constituunt quartum prædicabile proprii propriè & rigidius accepti. Hæc est contra priores duas opiniones & Probatur. Quartum prædicabile debet esse proprium, id est nulli alteri conveniens & necessariò connexum, sed nullum proprium ex prioribus acceptionibus est tale, ergò nullum ex illis fundat quartum prædicabile, major est communis & Aristotelis, dicentis proprium esse, quòd soli inest, & conversim prædicatur, minor probatur, quia non primum, quia esse Philosophum, esse Theologum, est contingens & non necessarium, imò ab homine per infirmitates & alios casus plurimos separabile, ergò: Nec secundum, quia esse bipedem non habet necessariam connexionem cum subjecto, sed potest adesse, vel abesse sine subjecti corruptione; nec tertium, quia ridere actu verbi gratiâ non habet necessariam connexionem cum

homine, sicut nec canescere, quòd supra pro exemplo adduxi, quia contingens est quòd homo canescat, & actu rideat, vel non canescat, aut non rideat, ergò à primo ad ultimum nullum proprium ex primis tribus acceptionibus constituit quartum prædicabile.

DIXI Notanter in conclusione proprii propriè & rigidius accepti, quia si quartus modus supra relatus sumatur in largiori acceptione, poterit etiam ad eum reduci secundus, in quantum scilicet secundus verbi gratiâ esse bipedem referatur non ad naturam humanam, sed ad illam naturam animalis, quæ communis est omnibus bipedibus, ut à quadrupedibus distinguantur: nam in ordine ad illam dicitur convenire soli & semper, sed hæc acceptio valde retortè, & per cruciatam ad quartum modum reducitur, idè videtur mihi quòd potius totalitèr excludendus iste modus accipiendi proprium, quamvis non negem commodè primum & tertium ad quartum facillè reduci posse, si isti duo modi accipiendi & intelligendi proprium intelligantur, non de actibus, sed de aptitudine ad actus; quia aptitudo quæ homo est aptus ad essendum Philosophum, Theologum, ad ridendum, est emanans ex natura, seu essentia hominis, dum modò hæc aptitudo emanet ab essentia & non emanet aliunde. Quia si aliunde hoc provenit ex varia humorum dispositione, alteratione, variatione naturarum, apprehensionum, tunc est accidens quintum prædicabile: nam, vel ob morbos, aut alia accidentia corrupti & interire possunt; Hoc tamen ita determino & sentio fieri posse, & sic acceptiones priores trahi valere, quamvis contrastrum teneat communis cum Porphyrio. Unde

DICES Cum Arriaga; Quod competit omni & soli, est verè proprium, sed esse Philosophum, ridere, omni & soli competit homini, ergò verè erit ipsi proprium, consequenter gratis excluditur primus & tertius modus accipiendi proprium. R. distinguendo ma. Quod competit omni & soli est proprium secundum quid, concedo ma. simpliciter & absolute nego ma. & distincta similiter minori nego utramq; consequentiam. Itaq; proprium duplicitèr accipi potest, primo modo simpliciter & absolute; estq; illud, quòd convenit omni, soli, & semper, emanatq; intrinsecè ab essentia ejus, cujus est proprium. Secundò modo secundum quid, & est illud quòd convenit omni, soli, sed non semper, nec emanat ab essentia ejus cujus est proprium, ut esse Philosophum, ridere actu. Sed Pro Arriaga

Instabis; Aristoteles dicit proprium verum I. Top. 4. esse, quòd omni & soli alicui speciei convenit, licet non conveniat semper, ergò adhuc gratis excluduntur, probatur autem quia ibi citato loco sic habet; Nemo proprium alicui rei dixerit, quòd alii convenire potest, ubi nullam facit mentionem quòd debeat convenire semper. R. negando ant. cujus antecedentis probationem dico esse infidelem, decurtatamq; textus allegationem, nam Aristoteles, ibi immediatè post verba citata subdit, Neq; si forsitan per aliquod tempus inest soli, unde etiam

etiam alios modos appellat ibi Aristoteles non simpliciter propria, sed aliquando vel ad ali-

DICO 2. Solum proprium quarto modo sumptum potest fundare quartum prædicabile. Ita Scotus q. 31. universal. Aristoteles, Porphyrius &c. & communis contra paucos. Probatur Conclusio. Proprium quartum prædicabile debet habere diversum modum prædicandi ab aliis prædicabilibus, sed solum quarto modo sumptum habet diversum modum prædicandi, ergo solum illud potest fundare quartum prædicabile, quod in quarta acceptione sumitur; Probatur mi. Quia proprium primo, & tertio, & secundo modo sumptum habent eundem modum existendi & prædicandi, quem habet quintum prædicabile, ergo: probatur ant. quia potest adesse, vel abesse sine subjecti corruptione. Confirmatur: Quia illud solum habet omnes condiciones requisitas, ergo probatur; quia illud habet quod semper conveniat omnibus individuis & soli alicui speciei, ergo.

DICO 3. Proprium primo intentionaliter sumptum est illud, quod accidit soli speciei ac omni & semper. Ita communis cum Porphyrio, à qua non ab similem tradit etiam D. Augustinus cap. 10. Cath. dum dicit esse id accidens, quod in omni & solo invenitur: ut si hominem definire volens cap. 10. dicat risu capace esse, hoc & in solo est in omni: Et Patet Conclusio, quia sufficienter declarat naturam ejus prout ab aliis naturis communibus distinguitur, ergo: probatur ant. Quia per ly accidit convenit cum quinto prædicabili & distinguitur ab aliis prioribus, quia alia sunt intra essentiam, per ly accidit autem denotatur proprium non debere esse intra essentiam, secundo per omni & soli denotatur quod nulli alteri debeat convenire & cum illo cui convenit quod debeat habere necessariam connexionem: hinc definitio etiam proprium secundo intentionaliter sumptum &

DICO 4. Proprium secundo intensionaliter acceptum bene definitur quod sit illud quod est prædicabile de pluribus in quale accidentale necessario & intransmutabiliter. Est communis Scotistarum cum Doctore q. 31. universi. Probatur Conclusio: Quia omni & soli proprio convenit, ergo: probatur ant. quod omni, quia non est aliquid assignabile cui non competeret, ergo: quod etiam soli; Quia per ly prædicabile de pluribus convenit cum aliis prædicabilibus, per ly in quale, excluditur genus & species quæ prædicantur in quid, per ly accidentale, excluditur differentia, per ly necessario & inseparabiliter, distinguitur à quinto prædicabili quod separabiliter prædicatur ad minus separabilitate Logica.

DICES I. Prædicari in quale accidentale & necessario repugnat, ergo non potest eidem competere, ergo male definitur quartum prædicabile per utrumq; simul &c. diff. aut. acci-

denti quinti prædicabilis concedo, accidenti quarti prædicabilis, nego ant. & consequentiam.

DICES 2. Multa spectant ad quartum prædicabile, quæ non prædicantur necessario, loquendo de necessitate absoluta, ut verbi gratia nigredo in corvo, albedo in cygno, calor in igne, frigus in aqua. &c. negando ant. cum suis exemplis: Illa enim sunt accidentia quinti prædicabilis, unde adverte cum Tartareto cap. de Proprio nec calorem in igne, nec frigus in aqua dimanare ab essentia dimanatione Metaphysica, de qua loquimur in proposito, sed dicuntur verius consequi naturaliter complexioni talium subjectorum, & esse accidentia quinti prædicabilis.

DICO 5. Proprium constituitur in esse universalis per ordinem ad individua speciei cuius dicitur esse proprium. Ita communis. Probatur: Quia ut universalis rationem aliquid habeat, debet esse superius ad illa respectu quorum universale dicitur, sed proprium respectu speciei non est superius, ergo respectu speciei non potest esse universale, & consequenter debet esse respectu inferiorum speciei, quia nihil congruentius adferri potest; ma. patet probatur mi. quia cum specie dicitur ad convertentiam, & æq; late patet, estq; ei proprium, ergo.

QUÆSTIO II.

An proprium sit separabile à natura divini.

Non est hic sermo de proprio in tribus prioribus acceptionibus sumpto, quia sic certum est quod possit à subjecto non divina, verum etiam naturali virtute separari, sed controversitur de proprio in quarta consideratione, quam controversiam excitat illa particula semper, quia enim asseritur quod semper ei convenire debeat in questionem vocatur, an hoc ita necessarium sit, ut nec divinitus separari possit? In qua materia triplex est sententia, Prima est D. Thomæ & suorum sequacium cum Egidio Romano & Cajetano, qui dicunt propriam passionem, seu proprium quarto modo sumptum realiter distingui à suo subjecto, & consequenter à suo subjecto separari posse saltem divinitus. Secunda sententia pro qua Mafius etiam D. Thomam citat, docet, quod aliqua passiones realiter distinguantur & aliqua non, exemplum primarum est intellectus & voluntas respectu animæ; exemplum pro secundis est unum, bonum, verum, &c. respectu entis, quæ sola ratione distinguuntur, & sic divinitus ab ente separari non possunt, quamvis possit intellectus & voluntas, & sic dicunt quod homo possit dari sine intellectu. Tertia sententia dicit passiones à suis subjectis non distingui realiter, sed tantum formaliter, seu ex natura rei, & per consequens ens non posse à suis subjectis separari etiam per Dei potentiam absolutam, Illa Scotus & Scotistæ omnes, Gabriel, Gregorius, Mastrius, Durandus, Baro, & ipse Nominalium Princeps Occamus. Cum quibus etiam conformiter ad dicta superius

DICO. Proprium, seu propria passio Metaphysice emanans ab essentia non potest etiam per Dei potentiam absolutam separari à suo subjecto. Ita Doctor

IX.

X.

Constituitur in esse universalis per ordinem ad inferiora speciei.

R.

Triplex est sententia.

II.

Nec divinitus separari potest à suo subjecto.

Doctor